

9/11 след още 20 години: спомени от бъдещето

От: Соломон Паси

Публикувано: понеделник, 12 септември 2011, в-к „Труд“

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1035202>

Отбелязваме 10-годишнината от 11 септември 2001, обозначаващ по света с 9/11. Реших, че - редом с поредните мемоари и коментари - ще е практически да предложим и едно стратегическо решение. В духа на 20-годишните традиции на Атлантическия клуб, то може да предотврати следващ 9/11, този път в Космоса. Да погледнем за кратко в историята на три паметни катастрофи с една обща поука.

1. Няколко години назад: в Адения залив, край бреговете на Сомалия. Там и тогава морското пиратство - смятано за безвъзвратно победено от науката, технологиите и глобализацията на 21-и век - възкръсна, като че ли телепортирано от романите на Рафаел Сабатини, Жул Верн и Емилио Салгари и ошети световната икономика с милиарди долари в най-труден за нея момент.

2. Едно десетилетие назад, 9/11: нашата цивилизация беше коварно атакувана от силите на злото по начин, който свари света съвсем неподготвен. Дадени са близо 3000 съвсем невинни жертви, а материалните щети надхвърлят трилиони долари.

3. Един век и едно десетилетие назад: през 1898-а в Лондон. Там и тогава става първата автомобилна катастрофа, взела човешка жертва. Този инцидент провокира възникването на законите и правилниците за движение по пътищата. Кое е общото между тези три катастрофи? То е, че ако ги бяхме предвидили (както и стотици, хиляди други), те не бяха неизбежни. А защо не сме го направили?

Отговорът на този въпрос ни препраща чак във фундаментите на човешкото поведение, а от там и в принципите на общественото управление. Тоест в принципите на модерната политика и един неин основен дефект: тя е много по-реактивна, отколкото превантивна.

И в трите изброени случая е имало будители, които са предупреждавали за предстоящите катастрофи (аз лично съм слушал в средата на 90-те компетентни

предупреждения за потенциала и намеренията на Ал Каида). Но тези будители са били неизменно negliжирани. Това е поправимо занаяпред, стига да проявим въображението си по-рано.

Да си представим три хипотетични бъдещи събития:

1. 2022 г. Туристическа совалка на Ричард Брансън се сблъсква с японски космически лайнер и загиват всички 350 души пътници и екипаж. Причина: липса на правилник за космическо движение.

2. 2031 г. Космически пирати нападат и похищават 10 000 обитатели на международна космическа колония, на орбита между Земята и Луната. Причина: липса на международна регулация и контрол върху изходящи полети от Земята.

3. 2042 г. Терористична група изгражда мощен енергиен генератор върху тъмната страна на Луната, с който изстрелва самата Луна към Земята. Сблъсъкът става неизбежен. Причина: липса на ефективен международен мониторинг върху експлоатацията на Луната.

Всъщност тези три сценария не са нито толкова фантастични, нито толкова далечни, колкото изглеждат. Първата космическа катастрофа вече е факт: на 10 февруари 2009-а един руски и един американски комуникационен спътник се сблъскаха и взаимно разрушиха. Причината беше липсата на правилник за движение в Космоса. А преди седмици конгрес на хакери край Берлин обяви - ни повече, ни по-малко - че ще овладява Космоса. За съжаление тази новина влезе в телевизионните рубрики "Любопитно", но не и в правителствените списъци за вероятни катастрофи.

Сега му е времето, човечеството да се поучи от минали грешки. Да погледнем в Космоса, за да предотвратим катастрофите овреме. Да положим основите на космическото право (и правилниците за неговото прилагане), което да регулира и гарантира мирното използване на Космоса за десетилетия напред.

Стратегическият извод от 9/11 е, че и най-сложната отбранителна система може да бъде пробита от прост, но неочакван план. А колко просто е да го очакваме...

Точно затова Атлантическият клуб в България, който през последните 20 години показва, че стратегическите проекти не са химери, а неизбежно бъдеще, се зае да надгради националните традиции в тази утолично-романтична международно-правна материя - космическото право. Кураж да се захванем с това предизвикателство даде, от една страна, опитът, който натрупахме в друга международноправна материя, изглеждаща не по-малко екзотична за българите - Антарктида! Но усилията на българските антарктици (а атлантиците бяха сред първите от тях в началото на 90-те) показаха, че гражданското общество у нас е способно да сбъдва чудеса и да материализира миражи. От друга страна, доказаните български постижения, както в международното право, така и в космическата наука и техника заслужават достойно продължение от идващите поколения.

А избегнатите бъдещи кибер-катастрофи, космически похищения и ядрен тероризъм ще бъдат най-достойният паметник за жертвите от 9/11.

Д-р Соломон ПАСИ

Д-р Соломон Паси (SolomonPassy@gmail.com), президент на Атлантическия клуб в България (www.atlantic-club.org) е ръководител на проекта "България и космическото право - поглед в бъдещето", подкрепен от Фонда за научни изследвания към Министерството на образованието, младежта и науката, министър на външните работи (2001-2005), председател на Съвета за сигурност на ООН (2002, 2003), председател на ОССЕ (2004), председател на парламентарни комисии по външна политика, отбрана и сигурност и депутат (1990-1991, 2001-2009).